

Csatlósne Komáromi Katalin

Kalandozások a Tokaj-hegyaljai Borvidéken – Borkóstoló estek A Művelődés Háza és Könyvtárában

1. A jó gyakorlat kiválasztási szempontjai

Sárospatak azon szerencsés települések közé tartozik, amely része a 2002 óta Világörökségi címmel kitüntetett Tokaj-hegyaljai tájegységnek. A Művelődés Háza és Könyvtára stratégiai célkitűzései közé tartozik, hogy minél több ismeretet adjon át e kivételes tájegységről az itt élőknek, segítse az állampolgárokat abban, hogy a borkultúra történetét, mai irányait és a térséget érintő fejlesztési folyamatokat ismerjék és ezen témában kellő tájékozottsággal rendelkezzenek. Az intézmény sajátos eszközeivel azon is fáradozik, hogy a kulturált borfogyasztás szabályait népszerűsítse, illetve a minőségi borok iránti érdeklődést felkeltse. Ezen törekvések a 2009-ben, az intézmény részvételével is végzett világörökségi tájegységet bemutató felmérés eredményeivel is azonosságot mutatnak.

Az ismeretterjesztő programsorozat megvalósítását az is motiválta, hogy az intézmény több mint egy évtizede fontos találkozási pontja a Tokaj-hegyaljai borász társadalomnak, számos szakmai rendezvény házigazdája, a sárospataki, illetve Tokaj-hegyaljai Hegyközségek szervezetének állandó partnere.

2. A szervezet(ek) / személy(ek), amely(ek)hez / aki(k)hez köthető a jó gyakorlat

A Művelődés Háza és Könyvtára Sárospatak – Sárospataki Hegyközség. A program szervezője: Csatlósne Komáromi Katalin A Művelődés Háza és Könyvtára igazgatója

3. A jó gyakorlat érdekeltjei

A havonta egy alkalommal megvalósuló rendezvény elsősorban a kulturált borfogyasztók közösségének szól. A meghirdetett estekre állandó asztaltársaságok jelentkeznek, 4-12 fős létszámokkal. A társaságokban több cégtulajdonos, borászati szakember, szőlész, és településvezető is helyet foglal a laikus érdeklődők mellett. Egy-egy eseményre 80-120 fő közötti közönség érkezik annak függvényében, hogy a kalandozás éppen melyik Tokaj-hegyaljai települést és borászatot állítja a fókuszba.

A több mint négy éve, őszi-téli hónapokban zajló programsorozat keretében mind a 27 hegyaljai település bemutatkozási lehetőséget kapott, közel 70 borászat nemes nedűit kóstolhatták meg az érdeklődők. A rendezvény folyamatos sikerét és presztízsét bizonyítja, hogy a települések és borászatok vezetői egy idő eltelte után maguk keresték meg a szervező intézményt, hogy bemutatkozási lehetőséget kapjanak. A településeket a polgármesterek, a borászatokot cégtulajdonosok, birtokigazgatók, főborászok ajánlják a népes közönség figyelmébe.

A látogatói vélemények szerint a sárospataki ismeretterjesztő sorozat egyben a Hegyalján működő borászatok egyik legismertebb platformja, ahol kötetlen formában, baráti környezetben rendszeresen cserélnek eszmét a tájegységet érintő folyamatokról, aktualitásokról.

4. A jó gyakorlat célja és tevékenységei

A rendezvénysorozat célja a hegyaljai települések történetének, nevezetességeinek, turisztikai attrakcióinak bemutatása, valamint széleskörű ismeretek átadása a Tokaj-hegyaljai borkultúráról. A településekre jellemző dőlőszelektált borok éppúgy nagy hangsúlyt kapnak, mint a kádármesterség, a települési gasztronómia, vagy egyéb egyedi jellemzők.

A szervező már a nyári hónapokban egyeztetni a szüret után induló sorozat havonta bemutatásra kerülő partnereit. Az egyeztetés egyaránt megtörténik a meghívott település polgármesterével, és az ott működő borászatokkal. Egy est keretében általában 3-4 borászat kap lehetőséget, egyenként 3-4 bortétel felvonultatására. A havi dátumok fixálása után a szervező meghirdeti a programot. A kialakult gyakorlat szerint ez nyomtatott meghívó, illetve elektronikus levél formájában történik. Az előzetes asztalfoglalás minden esetben szükséges, a létszám lezárására a rendezvényt megelőzően két nappal kerül sor. Ekkor a szervező értesíti a borászatok

annak érdekében, hogy a szükséges mennyiségű kóstolóétel rendelkezésre álljon.

A rendezvény helyszínének berendezését A Művelődés Háza és Könyvtára munkatársai már nagy gyakorlattal végzik. Az asztalok elhelyezésénél figyelembe veszik az állandó társaságok kéréseit. A sorozat ideje alatt már megtörtént az itt használt asztalok és székek cseréjére, így a közönség számára a korábbinál komfortosabb körülmény kialakítására került sor. A terem nagysága és a létszám megkívánja a legnagyobb méretű vetítővászon alkalmazását a prezentációkhoz és a hangosítást. A vendégek kiszolgálása érdekében az intézmény a megterített asztalokra vizet, harapnivalót, alkalmanként az előadáshoz igazodva egyéb hideg étkezést is biztosít. Ennek előkészítését, s minden részletre kiterjedő esztétikus megvalósítását szintén az intézmény munkatársai végzik.

Egy-egy est hivatalos programja a tételek számától függően kb. másfél órát vesz igénybe, ezt követően az asztaltársaságok közötti baráti beszélgetés, a meghívott borászokkal történő kötetlen eszmecsere változó időtartamban zajlik. Nem ritka, hogy a 18 órakor kezdődő program valamennyi kiegészítő elemével 21 óra után zár.

5. A jó gyakorlat által érintett területek

A rendezvénysorozat az ismeretterjesztés klasszikus példáját valósítja meg. A nemformális tanulási alkalom biztosítja az új ismeretek átadását, előadás, vagy vetítettképes előadás formájában, illetve a borászok vezetésével végzett borkóstolásokkal. Az elhangzó információk helytörténetre, földrajzi ismeretekre, szőlőműveléssel kapcsolatos tudnivalókra és technológiai eljárásokra egyaránt vonatkoznak. A településtörténetekből különleges egyedi elemek is kibontakoznak, nem ritkán ezekre épülve települési attrakciók, rendezvények, fesztiválok bontakoztak ki. A rendezvény jó alkalom arra is, hogy a településvezetők személyes meghívást tolmácsoljanak a jelenlévőknek, figyelmüket felkeltsék egy-egy kistelepülési különlegesség iránt. Az esemény számos alkalommal igazolta a helyi identitás erősítését, a tájegységünkön való boldogulás és eredményesség lehetőségét. A szervező több esetben kiemelte annak fontosságát, hogy a borászok, birtokigazgatók előadásai tanórai keretek között is adhatnak motivációt a középsikolai diákoknak a pályaválasztás tekintetében.

6. A jó gyakorlat területi hatóköre

Tokaj-Hegyalja 27 települése, ott működő borászatok.

7. A jó gyakorlathoz szükséges feltételek (humán, pénzügyi, technikai)

A programsorozat személyi feltételeit A Művelődés Háza és Könyvtára biztosítja. A meghívottak körét az intézmény széles kapcsolati hálójának köszönhetően könnyen választja ki a térség polgármestereiből, borászaiból, birtokigazgatóiból. A tárgyi feltételekről szintén az intézmény gondoskodik, folyamatosan bővítve a zavartalan lebonyolításhoz szükséges konyhai eszközök, poharak számát.

Pénzügyi vonatkozásban többféle konstrukció előfordult már az évek alatt. A propaganda és a vendéglátás költségeit az intézmény állja saját forrásból, lehetőség szerint előadói tiszteletdíjat fizet a meghívottaknak. A felszolgált borok ellentételezésére sok esetben nem kerül sor, mert azt felajánlásként biztosítják az intézmény részére. A meghívottak több mint 80 %-a reklámértékűnek ítéli meg a sárospataki esteket, így azok költségeit nem hárítja át.

8. A jó gyakorlat eredményei, hatásai

Az ismeretterjesztő sorozatot látogató közönség ismeretei bővülnek a Tokaj-hegyaljai tájegységgel kapcsolatban. Sok, egymásra épülő információ birtokába kerülnek a borkultúrával kapcsolatban. Fogyasztási szokásaik a minőség irányába mozdulnak el, szakértő figyelemmel vesznek kézbe és ízlelnek meg egy pohár tokaji bort.

Kialakult a rendezvényt rendszeresen látogatók közössége, akik partneri viszonyban állnak egymással, valamint a Tokaj-Hegyalját meghatározó borászokkal.

A rendezvény mérhető eredménye, hogy több kis település próbált hasonló rendezvényt szervezni a helyben található értékre, ezek folytonossága azonban nem kiszámítható.

9. A jó gyakorlat fenntarthatósága

A program fenntartható és bármikor fejleszhető új területtel, amely kapcsolódik Tokaj-Hegyaljához. Ebben folyamatosan új témát adnak a különböző külföldi érdekeltségű borászatok, a nemzetközi borversenyeken elért eredmények, illetve a Világörökségi tájegység szabályozására és fejlesztésére irányuló kormányzati programok, amelyek az egész Hegyalját érintik. A Tokaji Aszú, mint hungaricum állandó és meghatározó tényezője a téma köré szervezett program fenntartásának.

10. A jó gyakorlat adaptálhatósága

A sorozat adaptálható más tájegységre jellemző elemre is, de akár változatlan formában megvalósítható úgy is, ha központi témájává más Magyarországon található világörökségi tájegységeket, vagy hungaricum törvény hatálya alá tartozó terméket teszünk. Ez utóbbi több Borsod-Abaúj-Zemplén megyei településen napjainkban is működő forma. A szervezőknek vannak adatai, amelyek azt igazolják, hogy más intézményben is a sárospataki minta alapján indítottak el hasonló ismeretterjesztő programot.